

Ms 4709/502-505

4 db = 5 f. l.

Méltóságos Professzor Ur!

Méltóságodnak f. hó 25-én hozzámintézett kérdésére válaszolva tisztelettel értesitem Méltóságodat, hogy a tartui lektori megbizatást, amennyiben Györke József hazajön, és a választás reám esik, - készséggel elfogadom.

Valamennyire ismerem az ottani viszonyokat, és tisztában vagyok a megbizatással járó feladatokkal. Ugy érzem, hogy ezeknek a feladatoknak és ezáltal a megtisztelő megbizatásnak eleget tudnék tenni. A kedvem legalább is megvan hozzá, és minden erőmmel arra törekszem, hogy az ottani munkásságom is megfelelő legyen, elősegítse az észt-magyar szellemi kapcsolatokat, különösen pedig azt a nehéz munkát, amelyet Méltóságod végez ezen a téren. Tisztában vagyok az anyagi feltételekkel is. Meg vagyok győződve, hogy a kötendő kulturális egyezmények tárgyalásánál ezeknek a megbeszélésére is sor kerül, s hiszem, hogy mindkét részről megtesznek mindent a kérdésnek az adott lehetőségek szerint való tisztázására.

Debreceni állásom, sajnos, nem okoz külön gondot

ebben a kérdésben. A kollégiumi könyvtárban ugyanis mint helyettes könyvtártiszt vagyok alkalmazásban. Megbízatásomat évről-évre hosszabbítják meg, és mint magántisztviselőt tartanak nyilván. Az állásom olyan jellegű, hogy itt véglegesítésre és előmenetelre sohasem számíthatok, mert rajtam kívül a könyvtárban még csak egy tiszteletdíjas igazgatói és egy altiszti állás van. Sem nyugdíjjogosultságom, sem szolgálati időbeszámításom nincs. Heti 40 óra hivatali elfoglaltsággal két munkaerő helyét töltöm be, mivel egy könyvtártiszt állást évekkkel ezelőtt takarékoskodási szempontból megszüntettek, és a fenti módon rendezkedtek be. Hivatali elfoglaltságom ugyszólván minden használható időmet felemészti, úgyhogy tudományos törekvéseim céljaira - bár az ország egyik legnagyobb könyvtárában vagyok, - ezidőszerint semmi alkalman nincs. Kilátásom van arra, hogy ősszel esetleg átkerülnék a kollégium gimnáziumába helyettes tanári minőségben, de ez csak a fenntartótestülettől fizetett állás lenne - államsegély nélkül, - s így a mostaninál kedvezőbb munkabeosztáson kívül semmiféle más előnnyel nem járna, sem anyagi, sem jogi szempontból. Ezek indítottak arra, hogy az államhoz is beadjam a kérvényemet, azzal a számításal, hogy valamikor talán rámkerül a sor.

A szóbanforgó tartui megbízatás elfogadásával tehát semmiféle kár nem érne a vele járó többirányu előny mellett.

Akárhol próbálok elhelyezkedni, három év még minden esetben beletelik, ezt a három évet pedig hasznosabban tölthetem el Tartuban, mint itthon a vázolt körülmények között. Ez a meggondolás indít arra, hogy szükség esetén örömmel vállalkozzam e megtisztelő megbizatra, átgondolva annak minden nehézségét.

Midőn megköszönöm Méltóságodnak, hogy ismeretlenül is kitüntetett bizalmával, legyen szabad továbbra is kérem Méltóságod értékes támogatását ebben az ügyben. Maradtam Méltóságod iránt igaz tisztelettel

Debrecen, 1936. május 27.

Faxekes István dr.

Dr FAZEKAS JENŐ

Ms 4709 / 503
MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEμία
KÖNYVTÁRA

Debrecen, 1936. jan. 28.

Méltóságos Professor Úr!

A mai napon tisztelettel postára adtam Méltóságod címére egyik kisebb dolgozatomat az észtnyelvújításról. Nem nagy igényű munka, azonban inkább arra törekedtem, hogy - amennyire a rendelkezésemre álló források alapján lehetséges volt - hű képet adjak a művelt magyar érdeklődők számára erről az érdekes észtnyelvi mozgalomról. 1934. febr.-aug. hónapokban tartózkodtam Észtországban állami ösztöndíjjal, és a gondolat ekkor fogalmazott meg bennem e kis dolgozat megírására. Méltóságod jólismert nevével nagyon sokat találkoztam észtnyelvi körökben, és Györke József barátommal is sokat elbeszélgettünk az észtnyelvi kapcsolatok közelmúlt tevékeny esztendeiről. Az "Északi írások" levegőjétől áthatva mentem ki Tartuba, de Méltóságod nevét már nagyon jól ismertem ebben a vonatkozásban Pápán eltöltött gimnáziumi éveimből ottani rokoni kapcsolatai révén. Ezért voltam bátor e szerény írásomat Méltóságodnak megküldeni.

Sely tisztelettel Fazekas Jenő
Könyvtár

58/1938

TARTUI MAGYAR TUDOMÁNYOS INTÉZET

UNGARI TEADUSLIK INSTITUUT TARTUS

INSTITUT SCIENTIFIQUE HONGROIS A TARTU

TARTU

ÜLIKOOL — UNIVERSITÉ

EESTI — ESTONIE

Tartu, 1938. február 22.

hus 4709/504

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Méltóságos Professzor Úr!

Kedves Bátyám!

Köszönöm, hogy legutóbbi soraiddal bizalmadban részesítettél és alkalmat adtál jelen levelemre. Mindjárt az elejétől kezdve szükségét éreztem, hogy Veled mint az észt-magyar kulturális érintkezések 'halhatatlan atyjával' állandó kapcsolata legyen a Magyar Intézetnek és így mindig értesülj arról, ami az intézetet, az egyetemet, Tartut és az egész itteni világot illetőleg nagyon tisztelt érdeklődésedre számot tarthat, s reméltem is mindig, hogy erre előbb-utóbb alkalom fog adódni. A december utolsó napjaiban küldött kis ujságcikkhez szerettem volna s illetett volna is kísérő sorokat írnom, azonban a levelet magát Tartuból való elutazásom előtt, a vonatra ülés alkalmával adtam postára, mikor pedig visszaérkeztem januárban, meghülés miatt hosszabb ideig gyengélkedtem, s a tervezett levelem elvesztette aktualitását.

Megtisztelő soraidból kiérzik az a nagy szeretet, amellyel annak idején szerveztél és vittél az Intézet ügyeit, s amellyel sorsát azóta is állandóan figyelemmel kíséred. Maga az Intézet ezeidőszerint még ugyanúgy van elhelyezve, mint régen volt: a könyvtár az egyetemi könyvtár helyiségében, a folyóiratok a lektoriumban. A folyóiratállványt a lektoriumból eltávolították, míg a lektorátus betöltetlen volt, azonban az elmúlt ősszel hosszú utánjárással sikerült visszaszereznem. A hivatalos ügyvezetés a lakásomon történik, mivel pedig pr. Martinsonnál lakom - ugyanazon bútorok milliójében, mint amiket tartui éveid alatt Te méltóztattál használni. Ezek közül legtöbbet ér az íróasztal, ami különben errefelé ritkaságszámba megy. Az Intézet elhelyezését illetőleg a jövőben valami változást lehet várni a kulturális egyezmény alapján. Kérésemre a VKM illetékes osztálya hivatalos átíratot intézett ebben az ügyben az észt kultuszminisztériumhoz. Az eredmény a következő hónapok folyamán tisztázódik. Ismerve az itteni helyzetet, az anyagot és az észteket általában - túlságosan opti-

./.

mista reményeket nem szabad erre vonatkozólag táplálnunk. Azt hiszem, a helsinki Magyar Intézet berendezése csak elérhetetlen vagy maradhat a számunkra. Kijövetelem óta állandóan érlelem a hivatalos körökben azt a gondolatot, hogy a Magyar Intézetnek önálló hivatalos és könyvtárhelyiségre van szüksége. Egyszer már ajánlottak is, még az egyezmény előtt, egy konyhaszerű szobát Piip intézetével kapcsolatban, de nem lehetett elfogadni. Most a finn egyezmény értelmében finn intézet felállítása is kilátásban van, talán ezzel együtt a mi ügyünk is kedvezőbb megoldást nyer. Nagyobb kérdés lesz az Intézet jellegének a végleges, törvényszerű megállapítása és a jogi helyzet tisztázása. Jelenleg ugyanis a magyar kultuszminisztérium szerint államilag támogatott külföldi intézet vagyunk, itt pedig az egyetemmel de jure semmiféle kapcsolatunk nincs, tehát két pad között lebegünk. A kulturális egyezmény részleteket idevonatkozólag nem tartalmaz, így erre külön szabályzatot kell majd teremteni. Magát az Intézetet a tanrendbe még a múlt nyáron fel akartam vétetni, de éppen a jogi helyzet hiánya miatt nem sikerült.

Az Intézet munkaprogramját illetőleg több tervem van mind tudományos, mind kulturális téren. Mindenekelőtt rendbe kell hozni a könyvtárt, hogy a magyar kultúra reprezentálása szempontjából megfelelő színvonalon álljon. Mikor idejöttem, igen siralmas állapotban találtam. Azóta már néhány száz pengőért újabb műveket is sikerült beszereznem, a rendezés pedig folyamatban van, egyelőre a folyóiratanyag számbavételénél tartunk. Mulhatatlanul szükség lesz tömeges kötetésre és az egész anyag újból való katalogizálásra, hogy használni is lehessen. Az elmúlt év áprilisától kezdve rendszeresen gyűjtöm az észt sajtóban megjelenő magyarvontkozású cikkeket hirlap kivágások formájában. Eddig kb. 1200 darabot számlál a gyűjtemény felragasztva és dobozolva, később készül hozzá név- és tárgymutató. Nagyon tanulságos anyag, minden szempontból nagy hasznát veszem. Az Intézet irattárát 1931-ig bezárólag itt találtam, és gondosan őrzöm. Mivel az észt-magyar kapcsolatok történetére vonatkozólag igen értékes adattár, később archivális átrendezést is megérdemel /név- és tárgymutatóval/, hogy szükség esetén használni lehessen. Györke Jóska barátomtól egyetlen iratot sem sikerült megszereznem, így az ő idejéből egy sor feljegyzésünk sincs.

Azt hiszem Méltóztattál már értesülni Kedves Bátyám azokról a változásokról, amelyek az új alkotmány következtében érintették az egyetemet, mind az államhoz való viszonyát, mind a vezetőség megváltozását illetőleg. A választások 24-25-én lesznek. Az egyetem ellenzékben van.

Az ŐES ünnepségeivel kapcsolatban a tb. tagválasztásoknál a Társaság szigorúan ragaszkodott a nyelvészeti és néprajzi tudományokhoz. Ebből a szempontból választották ki az összes külföldieket, a magyaroknál sem akartak eltérni. A kiválasztást Mágiste intézte, aki Budapesten tartózkodik. Legyen szabad a jövőben felajánlanom szíves szolgálataimat minden

*vonatkozásban. Abban a reményben, hogy ezt így is méltóztatás velem vagyok még tiszteltel
Fazekas Károly*

119/1938

TARTUI MAGYAR TUDOMÁNYOS INTÉZET

UNGARI TEADUSLIK INSTITUUT TARTUS
INSTITUT SCIENTIFIQUE HONGROIS A TARTU

TARTU
ÜLIKOOL — UNIVERSITÉ
EESTI — ESTONIE

21o-1938.

Ms 4709/505

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA
KÖNYVTÁRA

Méltóságos Professzor Úr!

Kedves Bátyám!

Május 2o-án kelt szives leveledet hálásan köszönöm. Igen örülök, hogy finnországi utatok közben Tartuban is megállapodtok, és esetleg személyesen is alkalmam lesz Benneteket mindenről tájékoztatni, ami az itteni magyar kulturális munkával kapcsolatos. Tartut általában el szokták kerülni a magyarok utazván egyenesen Tallinig, onnan tovább Helsinkibe.

Én a közeli napokban vidékre utazom, Kambjába. Ott tartózkodom körülbelül július 1o-ig, azután pedig Észtország többi részébe és Finnországba utazom. Ha módodban lesz előre közölni velem érkezésetek és tartui tartózkodásotok pontos idejét, arra a napra bejövök Tartuba Kambjából, hogy szives rendelkezésekre álljak.

Tartu, 1938. június 9-én Sok üdvözlettel és mély tisztelettel *nyjel*

Fazekas Jenő dr.

Méltóságos

dr. C s e k e y István egyetemi ny.r. tanár úrnak

S Z E G E D.